

İLKOKUL 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNE YARDIMLAŞMA VE SAYGI DEĞERLERİNİN KAZANDIRILMASINDA DRAMA ETKİNLİKLERİNİN ETKİLİLİĞİ (*)

(Araştırma Makalesi)

Mehmet Ali ER (**)

A. Halim ULAŞ (***)

Öz

Bu araştırma, ilköğretim 4. sınıfta okuyan öğrencilere yardımlaşma ve saygı değerlerinin kazandırılmasında drama etkinliklerinin etkililiğini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Ağrı merkez İsmet Ömeroğlu ilkokulunda 4. Sınıfta okuyan 30 öğrenciyle gerçekleştirilen çalışma, ön test son test kontrol gruplu yarı deneysel desen yöntemiyle yapılmıştır. Elde edilen verilerin analizi SPSS programında yapılmış ve t-testi tekniğinden yararlanılmıştır. Çalışma üç temel aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşamada öğrencilerin drama etkinlikleri ile verilmesi planlanan değerlerin tespiti için ön test kullanılmıştır. İkinci aşamada drama etkinlikleri verilmiştir. Üçüncü aşamada drama etkinliklerinin etkililiğini belirlemek amacıyla son test uygulanmıştır. Uygulama sonrası elde edilen verilere göre, drama etkinliklerinin yardımlaşma ve saygı değerlerinin kazandırılmasında etkili olduğu saptanmıştır. Dramanın yardımlaşma ve saygı değerlerinin kazandırılmasında etkili olduğu, drama etkinliklerinin aktif öğrenme sağlayarak dersi zevkli hâle getirdiği, öğrencilerin motivasyonunu arttırdığı ve derste daha aktif hâle geldikleri tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Değer, Değerler Eğitimi, Yardımlaşma, Saygı, Drama.

*) Bu makale birinci yazarın “İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerine Sağduyu, Yardımlaşma, Doğruluk ve Saygı Değerlerinin Kazandırılmasında Drama Etkinliklerinin Etkililiği” başlıklı yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

**) Arş. Gör., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Sınıf Eğitimi Ana Bilim Dalı
(e-posta: muhammedalier@gmail.com) ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4416-4421>

***) Prof. Dr., Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı
(e-posta: halimulas@atauni.edu.tr), <https://orcid.org/0000-0002-9457-1554>

Effectiveness of Drama Activities on 4th Grade Students to Gain Cooperation and Respect Values

Abstract

In this study, it is aimed to examine the effects of drama activities on gaining such values to be given within the primary school curriculum as cooperation and respect values, which is new and current value in education studies, of 4th grade students. This study was conducted in the framework of quasi-experimental design with pre-test post-test control group. The sampling is totally 30 4th grade students attending İsmet Ömeroğlu Primary School in Agri province. The analysis of the data was made in the SPSS program and the t-test technique was used. The study consists of three basic stages. In the first stage, pre-test was used to determine the values planned to be given by the drama activities of the students. In the second stage, drama activities were done. In the third stage, the final test was applied to determine the effectiveness of the drama activities. According to the data obtained after the application, it was found that drama activities in 4th grade students were effective in gaining cooperation and respect values. Drama activities were effective in gaining the values of cooperation and respect, provided active learning conditions and made lessons entertaining, increased motivation of students and made them more active during the courses.

Keywords: *Values, Values education, Cooperation, Respect, Drama.*

1. Giriş

Değer kelimesi, Türk Dil Kurumu tarafından “Bir şeyin önemini belirleyen soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık” ve “Bir ulusa ait olan sosyal, kültürel, ekonomik ve bilsimsel değerleri içeren maddi ve manevi öğelerin bütünüdür” şeklinde ifade edilmiştir (Türk Dil Kurumu, 2019). Değer, genel olarak davranışlara öncülük eden kurallar ve temel inançlar, eylemlerin istenilen bir şekilde yargılandığı standartları ortaya koyan unsurlardır (Halstead & Taylor, 2000). Tutum ve inançlardan ayrı olarak değerler, bilinen bir nesne, şahıs ya da zümre ile ilişkili değildir. Daha geneldir ve şahsın insanlar grubuna yönelik olan davranışlarını etkiler. Bununla beraber kişinin bir şeyi iyi ya da kötü olarak kararlaştırmasında ve kişinin davranışlarının değerlendirilmesinde değerler, bir standart özelliği taşır (Sarı, 2007).

Değer; insanın şahsına ait yetenekleriyle beraber iyi, faydalı ve olgun insan olabilme kapasitesiyle meydana çıkmasında önemli bir paya sahip olan, hayatımızı geliştirip bununla beraber kişilik merkezimizde yer alan bir manevi olgudur. İnsanın dürüst, iffetli, sabırlı, çalışkan ve benzeri özelliklerde bir birey olması her kültür tarafından kabul gören ve arzu edilen değerlerdendir. Bir birey tarafından benimsenen, istenilen değer onun için gaye haline alır, onun için bir davranış ilkesi şekline dönüşür. Davranışlarımıza rehberlik ve öncülük yapan değerler, eylem, hedef ve yargılarımızı bir üst gayelere taşıyıp, nasıl

olmamız gerekir ve nasıl davranmamız gerekir gibi hususlarda bize bilgi verir (Hökelekli, 2013).

Değer, soyut bir kavramdır. Anlaşılması güç olan kavramlar açıklanmak istendiğinde insan tarafından somutlaştırma veya benzeri kavramlarla kıyaslama yapılarak verilmek istenmektedir. Değerin sözlük tanımına bakıldığı zaman söz konusu olan durumun benzer bir şekilde değer içinde geçerli olduğu görülecektir. Bu şekilde değer tanımlanırken ya bireysel ve toplumsal işlevleri ifade edilerek değerlerin somutlaştırılması yoluna gidilmiş ya betimsel bir tanım yapılarak neyin değerli olduğu belirtilmiş ya da çeşitli kavramlara inanca, standartlara, tutumlara ve ölçütlere benzetilerek değerler açıklanmaya çalışılmıştır (Meydan, 2012).

Hızla değişen ve gelişen dünyayla beraber kültürümüz ve değerlerimiz de ona nispeten değişmektedir. İlk insandan günümüze değin gelindiğinde toplumların en önemli miras olarak bıraktıkları kültür ve değerlerle ayakta kalabildiği görülmekte buna karşılık değerleri yok olan bir toplumun yozlaştıran ve küreselleştiren bir toplumun boyunduruğu altında ezilip ortadan kalktığına tarih sayfaları şahitlik etmektedir. Değerlerine bağlı ve çağa ayak uyduran bir toplumun inşası için karakter eğitimi ile donanmış bir gençliğin oluşturulması büyük bir önem arz etmektedir. Son yıllarda bunun farkına varan bütün toplumların değerler eğitimine daha fazla önem verdikleri görülmektedir. Ülkemizde de son yıllarda değerler eğitimi ile ilgili çalışmalara daha fazla yer verilmeye başlanılmakta ve aile-okul ortaklığıyla değerli bir gelecek oluşturulmak istenmektedir. Bu hedefe ulaşmak için eğitim kurumlarının da programlarında değerler eğitimine daha fazla yer verdiği görülmektedir.

Değer kavramının tanımlanmasında birliktelik sağlanamadığı gibi, değerler eğitimin sahip olduğu anlam konusunda da kesin bir şekilde bir birliktelikten söz etmek mümkün değildir. Değerler eğitiminin sahip olduğu içerik bölgeden bölgeye değişme gösterebileceği gibi, kültürden kültüre göre de farklılaşma gösterebilir (Köylü, 2010).

Değerler eğitimi, değerlerin öğretilmesi için gerçekleştirilen açık ve bilinçli bir girişimi ifade eder. Aileden okula eğitimdeki tüm süreçlerin ve paydaşların göz önünde bulundurulması akabinde planlanarak yürütülmesi gereken değerler eğitimi süreç olarak çok boyutlu ve bütüncüdür. Bu süreç değerlere yönelik farkındalık oluşturulması için eğitim ortamındaki tüm imkânların kullanılmasına dayanır (Keskin, 2008).

Genel bir ifadeyle değer eğitimi, idealist bir yaklaşımla öğrencinin her türlü değerli davranışlarla beraber insan modellerini kendine örnek alması gayesiyle eğitilmesini içeren bir süreçtir (Kale, 2004). Değerler eğitimi, kısaca ifade edilecek olursa değer kazandırma etkinliği demektir. Ayrıntılı bir şekilde ele alındığında ise, değerlerin açık olarak ve bilinçli bir şekilde öğretilmesidir. Bir başka ifadeyle, doğrudan veya dolaylı bir şekilde bireylerin değerler ile ilgili sahip oldukları anlayış ve bilgilerini geliştirmek, daha geniş bir toplumun fertleri olarak hedeflenen değerler doğrultusunda davranabilmelerini sağlamak amacıyla gerekli olan her türlü beceri ve eğilimleri aşılacaktır (Hökelekli, 2013).

Ülkemizde de eğitim sistemiyle beraber bu bağlamda müfredatlarla beraber öğrencilere kazandırılması hedeflenen değerler şu şekildedir (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2017):

- Adalet
- Dostluk
- Dürüstlük
- Öz Denetim
- Sabır
- Saygı
- Sevgi
- Sorumluluk
- Vatanseverlik
- Yardımseverlik

Değerler eğitiminin köklerinin salındığı ilk aşama olan ailenin rolü bu değerlerin kazanımında çok önemlidir. Kazanılan bu değerlerin ise pratik hayatta davranış haline getirilmesi ve süreklilik arz etmesi için çocuğun aile kurumundan sonra eğitim gördüğü diğer alanlarda da bunları pekiştirmesi gereklidir. Bu konuda değerler eğitiminin kazandırılmasında okulun rolü çok önemlidir. Çünkü okul, çocuğun aileden sonra yaşamında önemli ikinci eğitim yuvası demektir. Bu değerlerin kazandırılmasında da en önemli rolü çocuğa rol model ilişkisinde ilk sıranın başında yer alan öğretmenler üstlenmektedir.

Lickona (1993) ise değerlerin öğretimi sırasında öğretmen;

- Öğretmen rol model olmayı ve yetiştiriciliği kendine bir görev edinmelidir.
- Öğretmen rol model olmayı ve yetiştiriciliği kendine bir görev edinmelidir.
- Sınıf içinde etik bir topluluk oluşturmalıdır.
- Öğrencilere sorumluluk verilerek disiplini öğretmenler elinde tutmalıdır.
- Demokratik bir ortam oluşturmalıdır.
- Eğitim programları yoluyla değerlerin öğretimi gerçekleştirilmelidir.
- İşbirliğine dayalı öğrenme yöntemi kullanılmalıdır.
- Öğrencilerin edindikleri ahlaki davranışları yansıtabilmeleri için öğretmenler tarafından desteklenmelidir.
- Ortaya çıkan anlaşmazlıkların çözüme kavuşturulma yolları öğretilmelidir.
- Gelişimin hızlanması adına sınıf dışında da olumlu modeller gösterilmelidir.
- Uygun ve kabul gören ahlaki kültür okul içinde de yaşatılmalıdır.
- Öğrencilerin velileriyle iyi ilişkiler içerisinde bulunulmalıdır.

Diğer derslerde ve konularda kullanılan tüm yöntemler değerlerin öğretiminde de kullanılabilir. Ancak, değerlerin öğretiminde, eğitici oyunlar, iş birliğine dayalı grup çalışmaları, çoklu zekâ yöntemi, örnek olay incelemesi yöntemi ve dramatizasyon yöntemi daha etkili bir şekilde kullanılabilir. Bunlarda başlıklar halinde belirtilmiştir:

1. Araştırma Yoluyla Öğretme Yaklaşımı
2. İş Birliğine Dayalı Öğrenme Öğretme Yöntemleri
3. Bireysel Çalışma Yöntemi
4. Tartışma Yöntemi
5. Gezi Gözlem Yöntemi
6. Dramatizasyon Yöntemi
7. Örnek Olay İncelemesi Yöntemi
8. Problem Çözme Yöntemi
9. Buldurma Yöntemi
10. Çoklu Zekâ Kuramlarına Göre Eğitim
11. Öğrencilerin Duygu ve Tecrübelerinden Yararlanma
12. Fotoğraf Çözümleme Yorumlama Tekniği
13. Eğitsel Oyunlar
14. Proje Tabanlı Öğrenme
15. Resim, Fotoğraf ve Müzikten Yararlanma gibi yöntemler kullanılabilir (Aydın & Akyol Gürler, 2014).

Drama etkinliklerinde hedef, çocuğun bütün alanlarda kendini daha iyi tanımasına olanak sağlamaktır. Çocuk canlandırdığı kişinin özelliklerine bürünerek, kendini ve çevresindekileri farklı açılardan görmeye çalışır. Hayal gücünü kullanarak çevresini tanımaya başlar. Duygu ve heyecanlarını harekete geçirmesine yardımcı olur. Drama etkinlikleri ile çocuk birçok yaşantıyı öğrenir ve bunları kendi yaşantılarıyla birleştirip yeniden düzenler (Gönen & Dalkılıç, 1998).

Drama, yaratıcılık yeteneğimizi kullanarak yaşamımızdaki olayları aniden ve doğrudan ortaya koymak demektir. Hayatta var olan herhangi bir durumun veya duyguların yeni baştan canlandırılmasıdır. Yaşamsal faaliyetlerine bakmaksızın var olan her şeyin sözle ya da sözsüz bir şekilde taklit edilmesi olayıdır. Hayalde canlandırılmış olanların yansımalarıdır. Bir adım sonrasında neyle karşılaşacağını bilmeden yaşama ait edinilen rolleri yeri geldiğinde oynamak ve bu şekilde hayatı tanıma şeklidir (Gönen, 1999).

Yardımlaşma, muhtaç olan bir kişinin ihtiyacını giderecek şekilde durumuna yarar sağlamaktır (Aşur, 2000). İnsanların maddi ve manevi sahip olduğu nimetleri, karşılıklı beklemeden başkalarıyla paylaşması demektir (Tarhan, 2014).

Çocuğun yaşamında oyunun, özellikle okul döneminde önemli bir yeri vardır. Öncele-ri çoğunlukla, ya kendi başına ya da ailede annesiyle oynayan çocuk, okula gittikten sonra

arkadaşlarıyla bu ihtiyacını gidermeye başlar. Hem kendilerinin hem de başkalarının aktif olarak rol aldığı bu oyunlarda çocukların kişilikleri gelişir. İşbirliği ve yardımlaşmanın öğretilmesinde, çocuğun arkadaşlarıyla oyun oynaması aktif rol oynar. Oyun vasıtasıyla çocuk, toplumsallaşma yolunda adım atmış olur ve “ben” ile “başkası” gibi kavramların da bilincine eren çocuk, oynadığı oyunların yardımıyla hem vermeyi hem de almayı öğrenir (Yavuzer, 1997).

Sahip olduğumuz kültürel değerlerle diğer toplumlarda yaşanan şiddet, kötü davranışlar ve kötü duygulardan daha az nasiplenmekteyiz. Değerlerimizle kurmuş olduğumuz bağlar bizi bu tür kötü addedilen ahlaklardan korumaktadır. Duyularımızın kontrol edilmesini ve yanlış yönlere sapmamızı engellemektedir. Yardımlaşmanın sosyal hayatta da önemli etkisi olduğu görülmektedir. Kişinin iç huzurunun oluşmasında ve başkasına yararlı olabileceği kanaatini düşündürmesi açısından önemi büyüktür. Bu tür değerlerle birey hem başkasına faydalı olmanın hazzını yaşamış, hem de mutlu olmayı gerçekleştirmiş olacaktır.

Değerler eğitimi verilirken, öğrencide kazandırılması istenen en önemli olan değerler arasında saygı değeri de bulunmaktadır. Saygı değeri, öğrencilerin kendilerinin farkına varabilmelerini sağlamak, evrensel düşünceler oluşturmalarını ve toplumla sosyalleşmenin gerçekleştirilmesi açısından vazgeçilmez olmaktadır. Yurttaşları için saygı prensibini esas alan devletler, toplumsal istikrarın devamının gerekliliği için de büyük ölçüde güvenli bir ortam oluşmasını sağlamış olur (Yazıcı, 2008).

Toplumsal yaşam, birbirinden farklı duyguları ve düşünceleri barındıran bireylerin de beraber yaşamalarını beraberinde getirmektedir. Bu hususta değerler eğitiminin verilmesi çerçevesinde yapılması gereken şey, istenilen değerleri bir bütün şeklinde çocuklara kazandırmak amacıyla eğitim ortamlarının sahip olduğu yapıyı ve koşulları elverişli bir duruma getirmektir. Bu şekilde yetişmiş olan çocukların, kendilerinden farklı özellikte olduğu halde diğer bireyleri kabul edebilmesi gerçekleştirilmiş ve toplumsal yaşamın beraberinde getirdiği bir gereklilik sağlanmış olur (Önder, 2003).

Saygı ve benzeri ahlaki değerlerin kazandırılmasında çocuklara, her şeyden önce anne babaların örnek teşkil etmeleri gerekmektedir. Çünkü okul ve çevreden önce çocukların kişiliklerin şekillenmesinde ailelerin önemli bir payı bulunmaktadır. Değerler olarak kendi kişiliğimizde oluşmamış olan ya da biz de olmadığı halde çocuğumuza kazandırmak istediğimiz bir değer onlarda oluşmasını gerçekleştirmek çok zor olacaktır. Rehber olduğumuz bir süreçte çocuklara, sözde değil de davranışsal bir şekilde örnek olmalıyız.

Bu bağlamda “İlkokul 4. sınıf öğrencilerine yardımlaşma ve saygı değerlerinin kazandırılmasında drama etkinliklerinin etkililiği var mıdır?” sorusu araştırmanın problem cümlesini oluşturmaktadır. Belirlenen amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Deney grubunda yer alan öğrencilerin yardımlaşma değeri ön test puanları ile son test puanları arasında anlamlı farklılaşma var mıdır?

2. Kontrol grubunda yer alan öğrencilerin yardımlaşma değeri ön test puanları ile son test puanları arasında anlamlı farklılaşma var mıdır?
3. Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin yardımlaşma değeri son test puanları arasında anlamlı farklılaşma var mıdır?
4. Deney grubunda yer alan öğrencilerin saygı değeri ön test puanları ile son test puanları arasında anlamlı farklılaşma var mıdır?
5. Kontrol grubunda yer alan öğrencilerin saygı değeri ön test puanları ile son test puanları arasında anlamlı farklılaşma var mıdır?
6. Deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin saygı değeri son test puanları arasında anlamlı farklılaşma var mıdır?

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada drama yönteminin, ilkokul 4. Sınıf öğrencilerine kazandırılmak istenen yardımlaşma ve saygı değerlerinin üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla nicel yöntemlerden, değerlerin drama etkinlikleri ile verildiği grup ile drama etkinlikleri olmadan değerlerin aktarıldığı grup arasındaki farkı ortaya koymak amacıyla ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel model kullanılmıştır. Ön test- son test karşılaştırma gruplu deneme modeli, deneysel işlemin bağımlı değişken üzerindeki etkisini test etmek amacıyla araştırmaya yüksek bir istatistiksel güç sağlayan, elde edilen bulguların neden-sonuç bağlamında yorumlanmasına olanak veren ve davranış bilimlerinde sıkça kullanılmakta olan güçlü bir desendir (Büyüköztürk, 2001).

2.2. Çalışma/ Araştırma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Ağrı il merkezinde yer alan İsmet Ömeroğlu İlkokulunda öğrenim gören 4.sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmada 4/A kontrol grubu (15 öğrenci), 4/E deney grubu (15 öğrenci) olarak seçilmiştir.

Kontrol ve deney gruplarında bulunan öğrencilerin cinsiyete göre dağılımı Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Kontrol ve Deney Gruplarında Bulunan Öğrencilerin Cinsiyet Açısından Sınıflara Göre Dağılımı

Cinsiyet	Kontrol Grubu	Deney Grubu
Kız	9	6
Erkek	6	9
Toplam	15	15

Tablo 1’de görüldüğü gibi, kontrol grubunda 9 kız, 6 erkek öğrenci (n=15) ve deney grubunda da 6 kız, 9 erkek (n=15) öğrenci bulunmaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Çalışma yarı deneysel modelde olduğundan öğrencilerin mevcut düzeylerinin belirlenmesi ve 6 haftalık uygulama sonundaki öğrenci durumlarının belirlenip karşılaştırılabilmesi için ön test-son test olarak uygulanacaktır. Araştırmada nicel veri toplama aracı olan ölçekler ön test-son test olarak uygulanacaktır. Ölçek olarak öğrencilerin yardımlaşmaya ait tutumlarını belirlemek için Aktepe (2010) tarafından geliştirilen “Yardımseverlik Tutum Ölçeği ve saygı davranış düzeylerini ölçmek için de Erken (2009) tarafından geliştirilen “ Saygılı Davranış Ölçeği” kullanılmıştır.

Yardımseverlik Tutum Ölçeği.

“Yardımseverlik Tutum Ölçeği” toplam 7 faktörden ve 26 maddeden oluşmaktadır. 5’li likert tipi “Yardımseverlik Tutum Ölçeği”nde yer alan ifadeler; “tamamen katılıyorum”, “katılıyorum”, “biraz katılıyorum”, “katılmıyorum”, “hiç katılmıyorum” şeklinde derecelendirilmiştir. Puanlamada olumlu durumda “tamamen katılıyorum” 5, “katılıyorum”a 4 puan, olumsuz durumlarda ise “hiç katılmıyorum”a 5, “tamamen katılıyorum”a 1 puan verilip toplam puan hesaplanmıştır. Ölçeğin faktör analizlerinden elde edilen alt boyutlarına ait varyans, madde sayıları, öz değerleri ve güvenilirlik katsayıları tablo 2’de verilmiştir (Aktepe, 2010).

Tablo 2. Ölçekteki Faktörlerin Madde Sayıları, Öz değerleri, Açıkladıkları Varyanslar ile Güvenirlik Katsayıları

Faktörler	Madde Sayıları	Öz Değer	Açıklama Varyans	Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı
1. Faktör	5	5.948	22.876	.68
2. Faktör	5	2.042	7.854	.71
3. Faktör	4	1.481	5.698	.71
4. Faktör	3	1.347	5.179	.46
5. Faktör	3	1.197	4.603	.63
6. Faktör	3	1.120	4.309	.57
7. Faktör	3	1.002	3.856	.46
Ölçeğin Tamamı	26		54.38	.85

Tablo 2’de görüldüğü gibi ölçeğin geneline ait güvenirlik katsayısı 0.85 olarak saptanmıştır. Bu ölçeğin faktörleri sırasıyla fedakârlık, merhamet, sosyal sorumluluk, işbirliği, paylaşmak, gönüllülük ve cömertlik alt boyutlarından oluşmaktadır. 1.faktörde 5 madde bulunmakta, varyansın 22.876’sını açıklamakta ve öz değeri 5.948 ile en yüksek seviyede bulunmaktadır. Güvenirlik katsayısı da 0.68’dir. 2. faktörün madde sayısı 5, öz değeri 2.042 ve varyansın 7.854’ünü açıklamaktadır. Güvenirlik katsayısı 0.71’dir. 3. faktörün madde sayısı 4, öz değeri 1.481 ve varyansın 5.698’ini açıklamaktadır. Güvenirlik katsayısı 0.71’dir. 4. faktörün madde sayısı 3, öz değeri 1.347 ve varyansın 5.179’unu açıklamaktadır. Güvenirlik katsayısı 0.46’dır. 5.faktörün madde sayısı 3, öz değeri 1.197 ve varyansın 4.603’ünü açıklmaktadır. Güvenirlik katsayısı 0.63’tür. 6. faktörün madde sayısı 3, öz değeri 1.120 ve varyansın 4,309’unu açıklamaktadır. Güvenirlik katsayısı 0.57’dir. 7. faktörün madde sayısı 3, öz değeri 1.002 ve varyansın 3.856’sını açıklamaktadır. Güvenirlik katsayısı 0.46’dır.

Saygılı Davranış Ölçeği.

“Saygılı Davranış Ölçeği” toplam 17 maddeden oluşmaktadır. Araştırma kapsamının dışında iki okulda öğrenim gören 260 beşinci sınıf öğrencisine uygulanmıştır. Ölçeğin tek veya çok faktörlü olup olmadığını belirlemek amacıyla faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizinin sonuçları tablo 3’te verilmiştir (Erken, 2009).

Tablo 3. Saygılı Davranış Ölçeği Faktör Analizi (Döndürülmüş Temel Bileşenler Analizi) Sonuçları

Madde	Döndürme Sonrası Yük Değeri		
	Ortak Varyansı	Faktör 1	Faktör 2
M2	.551	.728	
M5	.512	.714	
M6	.462	.678	
M7	.253	.478	
M8	.486	.685	
M10	.477	.672	
M12	.512	.656	
M14	.464	.646	
M15	.320	.493	
M17	.408	.615	
M1	.397		.626
M3	.400		.627
M4	.377		.595
M9	.360		.595
M11	.706		.828
M13	.485		.694
M16	.290		.501

Tablo 3'te görüldüğü gibi saygı ölçeğinin birinci faktörü 10 maddeden oluşmakta ve bu maddelerin yük değerleri 0,478-0,728 arasında değişmektedir. Birinci faktör “çevredekileri önemseme/dikkate alma” şeklinde adlandırılmıştır. İkinci faktörde yedi maddeden oluşmakta ve bu maddelerin yük değerleri 0,501-0,828 arasında değişmektedir. İkinci faktörde “kaba davranışlarda bulunmama” şeklinde adlandırılmıştır. Saygılı davranış ölçeğinin güvenirlik düzeyini belirlemek için Cronbach Alfa değeri hesaplanmış ve ölçeğin güvenirlik düzeyi ,880 olarak tespit edilmiştir. Sonuç olarak ölçek iki faktör ve 17 maddeden oluşmaktadır (Erken, 2009).

2.4. Veri Toplama Süreci

Deney ve Kontrol Gruplarında Yürütülen Uygulama süreçleri.

2017-2018 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Ağrı ili merkezinde bulunan İsmet Ömeroğlu okulunda öğrenim gören ilkokul 4. sınıf öğrencileriyle gerçekleştirilen bu

araştırmada deney ve kontrol gruplarında yürütülen uygulama süreçlerinde aşağıdaki yol izlenmiştir.

Deney grubu uygulama süreçleri

- Araştırmanın gerçekleştirilmesi için gerekli olan resmi izinler alınmış ve uygulamanın gerçekleştirilmesi planlanan okulun idaresi ve deney grubunun (4/E şubesi) sınıf öğretmeni ile görüşülerek yapılacak olan çalışma ve uygulamanın süreci ile ilgili bilgi verilmiştir.
- Deney grubunu oluşturan öğrencilerin araştırmaya katılabilmeleri için velilerine yazılı bilgilendirme yapılmış ve etkinliklere öğrencilerin katılımını sağlamak için izinleri alınmıştır.
- Sınıf öğretmenin aracılığıyla uygulamanın gerçekleştirileceği sınıf öğrencileriyle tanışma yapılmış ve öğrencilere araştırma hakkında bilgi verilmiştir.
- Uygulamanın ilk aşamasında öğrencilerin yardımlaşma ve saygı değerlerini belirlemek amacıyla Yardımseverlik Tutum Ölçeği ve Saygılı Davranış Ölçeği ön test olarak uygulanmıştır.
- Uygulamanın ilk haftasında belirlenen değerlerin kazandırılması için uygulanmak istenen drama hakkında öğrencilere bilgi verilmiştir. 6 hafta boyunca da belirlenen değerlere yönelik drama etkinlikleri hazırlanmıştır.
- Etkinlikler bir plan dâhilinde sınıf öğretmenin programını aksatmayacak şekilde belirlenen saatlerde araştırmacı tarafından uygulanmıştır.
- Belirlenen değerleri kazandırmaya yönelik, hem öğretmen kılavuz kitapları ile öğrenci çalışma kitaplarında bulunan, hem de değerlere ve öğrenci çalışma kitaplarında bulunan ünitelere uygun ve eğitim-öğretim sürecini aksatmayacak şekilde hazırlanan etkinlikler uygulanmıştır.
- Etkinlikler ortamın müsait olma durumuna göre bazen sınıf ortamında bazen okulun drama salonunda uygulanmıştır.
- Etkinliklerin tamamlanmasından sonra belirlenen değerlere yönelik olan ölçekler öğrencilere son test olarak uygulanmıştır.

Kontrol grubu uygulama süreçleri

Araştırmada uygulamanın gerçekleştirildiği okulda bulunan 4/A sınıfı kontrol grubu olarak seçilmiştir. Kontrol grubunu oluşturan sınıfın sınıf öğretmenine eğitim-öğretim sürecinde sadece öğrenci çalışma kitapları ve öğretmen kılavuz kitaplarında olmayan, belirlenen değerlere ve öğrenci düzeylerine uygun olarak hazırlanan etkinlikleri normal süreç içinde değer öğretim sürecinde işlemesi dışında herhangi bir müdahalede bulunulmamış, normal eğitim-öğretim programını izlemesi gereken sürece göre yapması söylenmiştir.

2.5. Verilerin Analizi

Araştırma sürecinde belirlenen örneklem üzerinde uygulanan ölçekler ilk olarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Bilgisayar ortamına veriler aktarılırken ön test uygulaması esnasında kontrol grubunda yer alan 6 katılımcının son test uygulamasında olmayışı ve yine deney grubunda yer alan 4 katılımcının ön test uygulaması esnasında grupta olup son test uygulanmasında olmayışı nedeniyle toplamda 10 katılımcıya ait veriler işlemlere dâhil edilmemiştir. Veri girişi esnasında boş bırakılan madde sayısının fazla olduğu fark edilen 3 katılımcıya ait veriler ve yapılan analizler sonucunda ise 3 katılımcıya ait veriler uç değere sahip olmasından dolayı veri setinden çıkarılmıştır. Uç değer analizinin tamamlanması ile parametrik testler için normallik koşulunun sağlanıp sağlanmadığını belirlemek amacıyla yapılan medyan, aritmetik ortalama, z skorları, çarpıklık ve basıklık değerleri hesaplanmış ve bu hesaplamalar veri setinin normal dağılıma sahip olduğu bulunmuştur (George & Mallery, 2010). Yapılan analizlerden ön testlerin betimsel istatistiklerine ilişkin bulgular Tablo 4'te, son testlerin betimsel istatistiklerine ilişkin bulgular Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 4. Katılımcıların Ön Test Puanlarına İlişkin Betimsel İstatistikler
Çarpıklık-Basıklık Değerleri

Ölçek	Grup	N	Ortalama	Medyan	Ss	Çarpıklık	Basıklık
Yardımsızlık Ölçeği	Kontrol	15	88.37	88.00	5.48	.153	-.814
	Deney	15	92.53	90.82	8.59	.188	-1.131
Saygılı Davranış Ölçeği	Kontrol	15	55.74	55.05	5.35	-.265	-.928
	Deney	15	53.27	53.36	6.97	-1.269	1.382

Tablo 5. Katılımcıların Son Test Puanlarına İlişkin Betimsel İstatistikler ve
Çarpıklık-Basıklık Değerleri

Ölçek	Grup	N	Ortalama	Medyan	Ss	Çarpıklık	Basıklık
Yardımsızlık Ölçeği	Kontrol	15	90.69	92.00	15.53	.102	.916
	Deney	15	100.74	101.00	12.06	.848	1.282
Saygılı Davranış Ölçeği	Kontrol	15	58.42	59.00	4.12	-.606	-.465
	Deney	15	57.52	58.00	4.91	-1.146	.447

Araştırma sürecinde incelenen alt problemlere cevap verebilmek amacıyla Bağımsız Örneklem için t Testi, Bağımlı Örneklem için t Testi yapılmıştır.

Veri analizine ilk olarak yardımlaşma ve saygılı davranış değerlerine ilişkin ön test puanlarının deney ve kontrol grupları arasında anlamlı farklılık gösterip göstermediğini

belirlemek üzere Bağımsız Örneklem için t Testi yapılmıştır. Her bir değere ilişkin yapılan analizden elde edilen bulgular sunulmuştur.

Deney ve kontrol gruplarının yardımlaşma ön test puanlarının denk olup olmadığını belirlemek üzere yapılan Bağımsız Örneklem t Testine ilişkin bulgular Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6. Yardımlaşma Ön Test Puanlarının Deney ve Kontrol Gruplarına Göre İncelenmesi

	Grup	N	\bar{X}	Ss	t	p
Yardımlaşma	Kontrol	15	88.37	5.48		
Ön Test Puanları	Deney	15	92.53	8.59	-1.578	.124

Tablo 6 incelendiğinde deney ve kontrol gruplarının yardımlaşma ön test puanları anlamlı olarak farklılaşmadığı bulunmuştur ($t_{(28)} = -1.578, p > .05$). Buna göre deney ve kontrol gruplarının ön test puanı açısından denk olduğu söylenebilir.

Deney ve kontrol gruplarının saygılı davranış ön test puanlarının denk olup olmadığını belirlemek üzere yapılan Bağımsız Örneklem t Testine ilişkin bulgular Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7. Saygılı Davranış Ön Test Puanlarının Deney ve Kontrol Gruplarına Göre İncelenmesi

	Grup	N	\bar{X}	Ss	t	p
Saygılı Davranış	Kontrol	15	55.74	5.35		
Ön Test Puanları	Deney	15	53.27	6.97	1.090	.285

Tablo 7 incelendiğinde deney ve kontrol gruplarının saygılı davranış ön test puanları anlamlı olarak farklılaşmadığı bulunmuştur ($t_{(28)} = 1.090, p > .05$). Buna göre deney ve kontrol gruplarının ön test puanı açısından denk olduğu söylenebilir.

3. Bulgular ve Yorum

“Çalışmanın bu bölümünde Drama etkinliklerinin yardımlaşma değeri ve saygı değerlerinin kazandırılmasında anlamlı bir etkisi var mıdır?” problemine yanıt bulabilmek amacıyla belirlenen alt problemlere ilişkin yapılmış olan istatistiksel analizlerden elde edilen bulgular ve yorumlamalarına yer verilmiştir.

Alt problem 1. Deney Grubu Öğrencilerinin Yardımlaşma Değeri Ön Test Puanları İle Son Test Puanları Arasında Anlamlı Bir Farklılık Var mıdır?

Deney grubunda bulunan öğrencilerin yardımlaşma değerlerine yönelik ön test ve son test puanlarının arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını tespit etmek amacıyla Bağımlı Örneklem için t Testi yapılarak sonuçlar Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. Deney Grubunun Yardımlaşma Değerine İlişkin Ön Test ve Son Test Karşılaştırmasına Yönelik t Testi Bulguları

	Uygulama	N	\bar{X}	Ss	t	p
Yardımlaşma Değeri	Ön test	15	92.53	8.59	-2.659	.019
	Son test	15	100.74	12.06		

Tablo 8’de görüldüğü gibi deney grubu öğrencilerinin yardımlaşma değerine ait ön test ile son test puanlarının arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı tespit etmek amacıyla yapılan Bağımlı Örneklem için t Testinden elde edilen sonuçlardan yardımlaşma değeri ön test uygulamasına ilişkin ortalamanın $\bar{X} = 92.53$ olduğu ve yardımlaşma değeri son test uygulamasına ilişkin ortalamanın $\bar{X} = 100.74$ olduğu bununla birlikte bu ortalamaların anlamlı olarak farklılaştığı bulunmuştur ($t_{14} = -2.659$, $p < .05$). Sonuç olarak deney grubunda uygulanan drama etkinliklerinin yardımlaşma değerinin kazandırılması üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olduğu söylenebilir.

Alt problem 2. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Yardımlaşma Değeri Ön Test Puanları İle Son Test Puanları Arasında Anlamlı Bir Farklılık Var mıdır?

Kontrol grubunda bulunan öğrencilerin yardımlaşma değeri ön test puanları ile son test puanlarının arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını tespit etmek amacıyla Bağımlı Örneklem için t Testi yapılarak, elde edilen bulgular Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9. Kontrol Grubunun Yardımlaşma Değerine İlişkin Ön Test ve Son Test Karşılaştırmasına Yönelik t Testi Bulguları

	Uygulama	N	\bar{X}	Ss	t	p
Yardımlaşma Değeri	Ön test	15	88.37	5.48	-.553	.589
	Son test	15	90.69	15.53		

Tablo 9’da görüldüğü gibi kontrol grubu öğrencilerinin yardımlaşma değerine ilişkin ön test ve son test puanlarının arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını tespit etmek

üzere yapılan Bağımlı Örneklem için t Testi sonucunda yardımlaşma değeri ön test uygulamasına ilişkin ortalamanın $\bar{X}= 88.37$ olduğu ve yardımlaşma değeri son test uygulamasına ilişkin ortalamanın $\bar{X}= 90.69$ olduğu bununla birlikte bu ortalamaların anlamlı olarak farklılaşmadığı bulunmuştur ($t_{14}=-.553, p>.05$). Sonuç olarak kontrol grubunda yer alan öğrencilerin ön test ve son test uygulamaları arasında yapmış oldukları etkinliklerin yardımlaşma değerinin kazandırılması üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olmadığı söylenebilir.

Alt Problem 3. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Yardımlaşma Değeri Son Test Puanları Arasında Anlamlı Bir Farklılık Var Mıdır?

Deney ve kontrol gruplarında bulunan öğrencilerin yardımlaşma değeri son test puanlarının arasında anlamlı bir farklılaşmanın olup olmadığını tespit etmek üzere Bağımsız Örneklem için t Testi yapılmıştır. Bağımsız Örneklem için t Testi açısından önemli bir koşul olan varyansların homojenliği için yapılan Levene testi sonucunda yardımlaşma son test puanlarının ($F=.564, p>.05$) bu koşulu sağladığı bulunmuştur. Bağımsız Örneklem için t Testinden elde edilen bulgular Tablo 10'de sunulmuştur.

Tablo 10. Deney ve Kontrol Gruplarının Yardımlaşma Değerine İlişkin Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına Yönelik t-Testi Bulguları

	Grup	N	\bar{X}	Ss	t	p
Yardımlaşma Değeri	Kontrol	15	90.69	15.53	-1.980	.058
Son Test Puanı	Deney	15	100.74	12.06		

Tablo 10'da görüldüğü gibi deney ve kontrol grupları öğrencilerinin yardımlaşma değeri son test puanlarının arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını tespit etmek üzere yapılan Bağımsız Örneklem t Testi sonucunda yardımlaşma değeri son test puan ortalamasının öğrencilerin yer aldığı gruba göre anlamlı olarak farklılaşmadığı bulunmuştur ($t_{28}=-1.139, p>.05$). Sonuç olarak deney grubunda veya kontrol grubunda yer almanın yardımlaşma değerine ilişkin son test puan ortalamalarını anlamlı olarak etkileyen bir değişken olmadığı söylenebilir.

Alt problem 4. Deney Grubu Öğrencilerinin Saygı Davranış Değeri Ön Test Puanları İle Son Test Puanları Arasında Anlamlı Bir Farklılık Var Mıdır?

Deney grubunda yer alan öğrencilerin saygı davranış değeri ön test puanlarıyla son test puanlarının arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını tespit etmek üzere Bağımlı Örneklem için t Testi yapılmış ve ortaya çıkan bulgular Tablo 11'de sunulmuştur.

Tablo 11. Deneysel Grubunun Saygı Davranış Değerine İlişkin Ön Test ve Son Test Karşılaştırmasına Yönelik t-Testi Bulguları

	Uygulama	N	\bar{X}	Ss	t	p
Saygı Davranış Değeri	Ön test	15	53.27	6.97	-2.245	.041
	Son test	15	57.52	4.91		

Tablo 11 incelendiğinde deney grubunda yer alan öğrencilerin saygı davranış değerine ait ön test ile son test puanlarının arasında anlamlı farkın olup olmadığını tespit etmek üzere yapılan Bağımlı Örneklem için t Testi sonucunda saygı davranış değeri ön test uygulamasına ilişkin ortalamanın $\bar{X} = 53.27$ olduğu ve saygı davranış değeri son test uygulamasına ilişkin ortalamanın $\bar{X} = 57.52$ olduğu bununla birlikte bu ortalamaların anlamlı olarak farklılaştığı bulunmuştur ($t_{14} = -2.245, p < .05$). Sonuç olarak deney grubunda uygulanan drama etkinliklerinin saygı davranış değerinin kazandırılması üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olduğu söylenebilir.

Alt problem 5. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Saygı Davranış Değeri Ön Test Puanları İle Son Test Puanları Arasında Anlamlı Bir Farklılık Var mıdır?

Kontrol grubu öğrencilerinin saygı davranış değeri ön test puanlarıyla son test puanlarının arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını tespit etmek üzere Bağımlı Örneklem için t Testi yapılmış ve test sonucunda ortaya çıkan bulgular Tablo 12’de sunulmuştur.

Tablo 12. Kontrol Grubunun Saygı Davranış Değerine İlişkin Ön Test ve Son Test Karşılaştırmasına Yönelik t-Testi Bulguları

	Uygulama	N	\bar{X}	Ss	t	p
Saygı Davranış Değeri	Ön test	15	55.74	5.35	-1.484	.160
	Son test	15	58.42	4.12		

Tablo 12’de görüldüğü gibi kontrol grubu öğrencilerinin saygı davranış değerine ilişkin ön test ve son test puanlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmış farklılaşmadığını tespit etmek üzere yapılan Bağımlı Örneklem için t Testi sonucunda saygı davranış değeri ön test uygulamasına ilişkin ortalamanın $\bar{X} = 55.74$ olduğu ve saygı davranış değeri son test uygulamasına ilişkin ortalamanın $\bar{X} = 58.42$ olduğu bununla birlikte bu ortalamaların anlamlı olarak farklılaşmadığı bulunmuştur ($t_{14} = -1.484, p > .05$). Sonuç olarak kontrol grubu öğrencilerinin ön test ile son test uygulamalarının arasında sürdürülen geleneksel öğretimin saygı davranış değerinin kazandırılması üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olmadığı söylenebilir.

Alt Problem 6. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Saygı Davranış Değeri Son Test Puanları Arasında Anlamlı Bir Farklılık Var mıdır?

Deney ve kontrol gruplarında bulunan öğrencilerin saygı davranış değeri son test puanlarının arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını tespit etmek üzere yapılan Bağımsız Örneklem için t Testi yapılmıştır. Bağımsız Örneklem için t Testi açısından önemli bir koşul olan varyansların homojenliği için yapılan Levene testi sonucunda saygı davranış son test puanlarının ($F=.113, p>.05$) bu koşulu sağladığı bulunmuştur. Bağımsız Örneklem için t Testinden elde edilen bulgular Tablo 13'te sunulmuştur.

Tablo 13. Deney ve Kontrol Gruplarının Saygı Davranış Değerine İlişkin Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına Yönelik t-Testi Bulguları

	Grup	N	\bar{X}	Ss	t	p
Saygı Davranış Değeri	Kontrol	15	58.42	4.12	.546	.589
Son Test Puanı	Deney	15	57.52	4.91		

Tablo 13'te görüldüğü gibi deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin saygı davranış değeri son test puanlarının arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek üzere yapılan Bağımsız Örneklem için t Testi sonucunda saygı davranış değeri son test puan ortalamasının öğrencilerin yer aldığı gruba göre anlamlı olarak farklılaşmadığı bulunmuştur ($t_{28}=.546, p>.05$). Sonuç olarak deney grubunda veya kontrol grubunda yer alanın saygı davranış değerine ilişkin son test puan ortalamalarını anlamlı olarak etkileyen bir değişken olmadığı söylenebilir.

4. Sonuç, Tartışma

Yardımseverlik Tutum Ölçeği deney grubunun yardımlaşma değeri ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu bulunurken, drama etkinliklerinin uygulanmadığı kontrol grubunun ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı saptanmıştır. Sonuç olarak drama etkinliklerinin Yardımlaşma değerinin kazandırılmasında anlamlı bir etkisi olduğu sonucuna varılmıştır.

Saygılı Davranış Ölçeği deney grubunun saygı değeri ön test ve son test puanları karşılaştırıldığında, aralarında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu tespit edilirken, drama etkinliklerinin uygulanmadığı kontrol grubunun ön test ve son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna varılmıştır.

Çelik (2016) “Disiplinler Arası Yaklaşımla Değer Öğretiminde Yaratıcı Drama Yönteminin Kullanılması” adlı çalışmasında yaratıcı drama yönteminin değer öğretiminde kullanılmasında etkili olduğu, yaratıcı drama yönteminin öğrenciler için daha zevkli olduğu ve öğrenme sürecini somutlaştırdığı sonucunu tespit etmiştir.

Yetim (2015) tarafından beşinci sınıf öğrencilerine yönelik yardımseverlik ve dayanışma değerlerinin kazandırılmasında örnek olay ve drama yönteminin etkililiğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda, yardımseverlik ve dayanışma değerlerini öğretmede drama yöntemine göre örnek olay yönteminin daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kılıç (2017) “Yaratıcı Dramaya Dayalı Etkinliklerin 60-66 Aylık Çocuklara Değer Kazandırılmasında Etkisi” adlı çalışmasında okul öncesine giden çocuklar üzerinde değerlerin kazandırılmasında yaratıcı dramanın etkisini incelemiştir. Sonuç olarak çocuklara değer kazandırılmasında yaratıcı drama yöntemiyle yapılandırılmış değerler eğitimi etkinlik plan uygulamalarının daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç olarak drama etkinliklerinin saygı değerinin kazandırılmasında anlamlı bir etkisi olduğu sonucuna varılmıştır. Drama etkinlikleri sonrasında öğrencilerin verilmeye çalışılan değerlere eğilim gösterdikleri ve zevkle derse girip, derste yaparak yaşayarak bir aktif öğrenme gerçekleştiği için etkinliklerin yapılması planlanan günleri heyecanla bekledikleri görülmüştür. Sınıf öğretmenleri ile yapılan görüşmede öğrencilerin drama etkinlikleri sonrasında derste daha aktif oldukları tespit edilmiştir. Değerleri aktarırken çocuğun odak noktası ve ayrılmaz parçası olan oyunlardan ve drama etkinliklerinden yararlanmak değerler eğitimi verme amacına ulaşmayı kolaylaştıracaktır. Drama etkinlikleri çocuklar için çok önemli bir yer tutmaktadır. Drama etkinlikleriyle beraber çocuklar, hem ruhen hem bedenen zevk almaktadır. Çocuk için hayatın bir çeşit provasını yaptığı oyun ve dram etkinlikleri onun sağlıklı gelişimine de katkı sağlar. Grup içi iletişim ve etkileşimini geliştirir ve hayal güçlerini çalıştırır.

5. Öneriler

Araştırma sonucuna göre şu önerilerde bulunulabilir:

1. Belirlenen değerlerin dışında diğer kök değerlerin aktarılmasında drama yönteminin etkililiği araştırılabilir.
2. Drama etkinliklerinin sayısının artırılması ve zamana yayılması değerlerin kazandırılması açısından daha etkili olabilir.
3. Öğretmenler tarafından öğrencilerde eksikliği görülen değerler bireysel olarak tespit edilebilir ve öğrencinin eksikliğini görmesi ve gidermesi için o değerle ilgili grupta veya tek başına drama etkinliği oluşturması sağlanabilir.
4. İlkokul müfredatında değerler eğitimi dersinin ayrı bir ders olarak eklenmesi hem değerler eğitimine karşı olan yoğunlaşmayı arttıracak hem de değerlerin sistematik olarak bir derste bulunması hedefe ulaşmayı kolaylaştıracaktır.

Kaynakça

- Aktepe, V. (2010). *İlköğretim 4. Sınıf sosyal bilgiler dersinde “Yardımseverlik” değerinin etkinlik temelli öğretimi ve öğrencilerin tutumlarına etkisi*, (Doktora Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nden edinilmiştir. (Tez No. 279645)
- Aydın, M. Z., & Akyol Gürler, Ş. (2014). *Okulda değerler eğitimi*. Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- Bin-Aşur, M. T. (2000). *İslam, insan ve toplum felsefesi* (V. Akyüz, çev.). İstanbul: Rağbet Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş. (2001). *Deneyisel desenler*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Çelik, Ö. (2016). *Disiplinler Arası Yaklaşımla Değer Öğretiminde Yaratıcı Drama Yönteminin Kullanılması* (Doktora Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nden edinilmiştir. (Tez No. 429440)
- Erken, M. (2009). *Empati becerisinin ahlaki davranışlar üzerindeki etkisi*. (Yüksek lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nden edinilmiştir. (Tez No. 228717)
- George, D., & Mallery, M. (2010). *SPSS for windows step by step: A simple guide and reference, 17.0 update (10a ed.)* Boston: Pearson.
- Gönen, M. (1999). *Çocuk eğitiminde drama yönteminin kullanılması, Türkiye drama liderleri buluşması*. Ankara: Oluşum Tiyatrosu ve Drama Atölyesi Yayınları.
- Gönen, M., & Dalkılıç, N.U. (1998). *Çocuk eğitiminde drama yöntem ve uygulamalar*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Halstead, J.M., & Taylor, M.J. (2000). Learning and teaching about values: A review of recent research. *Cambridge Journal of Education*, 30(2), 169-202.
- Hökelekli, H. (2013). *Ailede, okulda, toplumda değerler psikolojisi ve eğitimi*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Kale, N. (2004, Kasım). *Nasıl bir değerler eğitimi*. Değerler ve Eğitimi Uluslararası Sempozyumu, İstanbul.
- Keskin, Y. (2008). *Türkiye’de sosyal bilgiler öğretim programlarında değerler eğitimi: tarihsel gelişim, 1998 ve 2004 programlarının etkililiğinin araştırılması* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nden edinilmiştir. (Tez No. 226374)
- Kılıç, Z. (2017). *Yaratıcı Dramaya Dayalı Etkinliklerin 60-66 Aylık Çocuklara Değer Kazandırılmasında Etkisi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nden edinilmiştir. (Tez No. 470514)
- Köylü, M. (2010, Nisan). *Değerler eğitiminde ailenin fonksiyonu*. Aile ve Eğitim, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Konferans Salonu’nda sunulan bildiri, İstanbul.

- Lickona, T. (1993). The return of character education. *Educational Leadership*, 51(3), 6-11.
- Meydan, H. (2012). *İlköğretim okullarında değerler ve karakter eğitimi* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 326038)
- MEB, (2017). *Müfredatta yenileme ve değişiklik çalışmalarımız üzerine*. <https://ttkb.meb.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.
- Önder, A. (2003). *Okul öncesi çocukları için eğitici drama uygulamaları*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Sarı, M. (2007). *Demokratik değerlerin kazanımı sürecinde örtük program: düşük ve yüksek okul yaşam kalitesine sahip iki ilköğretim okulunda nitel bir çalışma* (Doktora Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 206423)
- Tarhan, N. (2014). *Güzel insan modeli*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Türk Dil Kurumu (2019). *Güncel Türkçe Sözlük*, <http://www.tdk.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.
- Yavuzer, H. (1997). *Ana-baba okulu*. İstanbul: Remzi Yayınevi.
- Yazıcı, S. (2008). İnsan haklarının temeli saygıdır. *İlköğretmen Eğitimci Dergisi*, 19(5), 31-32.
- Yetim, B. N. (2015). *Beşinci sınıf sosyal bilgiler dersinde yardımseverlik ve dayanışma değerlerinin öğretiminde kullanılan örnek olay ve drama yöntemlerinin etkililiğinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 426433)